

MTV

UČITEL TĚLESNÉ VÝCHOVY

Významné a rozhodující postavení mezi činiteli určujícími úroveň vzdělání a výchovy patří učiteli.

Struktura předpokladů a vlastností pedagoga:

- **zaměřenost osobnosti**
- **rozvinuté osobnostní vlastnosti**
- **pedagogické vlastnosti, soustava poznatků, vědomostí, praktických dovedností a zkušeností**

Zaměřenost osobnosti a její poruchy

Soubor vlastností osobnosti, kterým je společná orientace jedince na určité cíle

Poruchy zaměřenosti osobnosti:

- **citová deprivace** (strádání)
- **frustrace** (zmaření dosažení cíle nepřekonáním vnitřní, sociální, fyzické překážky)
 - útěk do fantazie
 - agrese
 - apatie, rezignace
 - regrese (imitace bezmocnosti – vyžaduje péči)
 - projekce (promítání viny a zodpovědnosti na druhé)
 - vytěsnění (potlačení-ignorace skutečností spojených s frustrací)

rozvinuté osobnostní vlastnosti

vlastnosti osobnosti

- dlouhodobější a stálější znaky osobnosti
- projevují se určitým způsobem jednání, chování
 - Temperament
 - Schopnosti
 - Charakter
 - Motivy a postoje
 - Volní vlastnosti

vlastnosti osobnosti

temperament

soubor vrozených vlastností projevujících se způsobem reagování, chování a prožívání. T. je spjat se vzrušivostí, zároveň je to tendence organismu měnit nálady.

■ Hippokratova typologie

- sangvinik: silný, vzrušivý, vyrovnaný
- choleric: silný, vzrušivý, nevyrovnaný
- flegmatik: silný, nevzrušivý, pomalý
- melancholik: slabý, vzrušivý, zranitelný

■ Kretschmerova typologie

■ Jungova typologie

- introverze x extraverte

■ Eysenckova typologie

- labilita x stabilita
- introverze x extraverte

vlastnosti osobnosti

schopnosti

(vlohy → nadání → talent → genialita)

- **intelektuální schopnosti:**

- verbální
- numerická a prostorová představivost
- kreativita
- kreativní myšlení atd.

- **senzorické schopnosti:**

(úroveň aktivizace smyslových orgánů)

- **senzomotorické schop.** (psychomotorické):

(tj. předpoklady lidského organismu k poh. činnosti

- **umělecké schopnosti**

vlastnosti osobnosti

charakter

odraz souhrnu povahových vlastností s morálním významem, projevuje se v různých vztazích jedince:

- ve vztahu člověka k lidem a společnosti
- ve vztahu individua k práci
- ve vztahu k sobě samému a vlastnímu životu
- ve vztahu k životním těžkostem a překážkám
- ve vztahu k živé a neživé přírodě

vlastnosti osobnosti

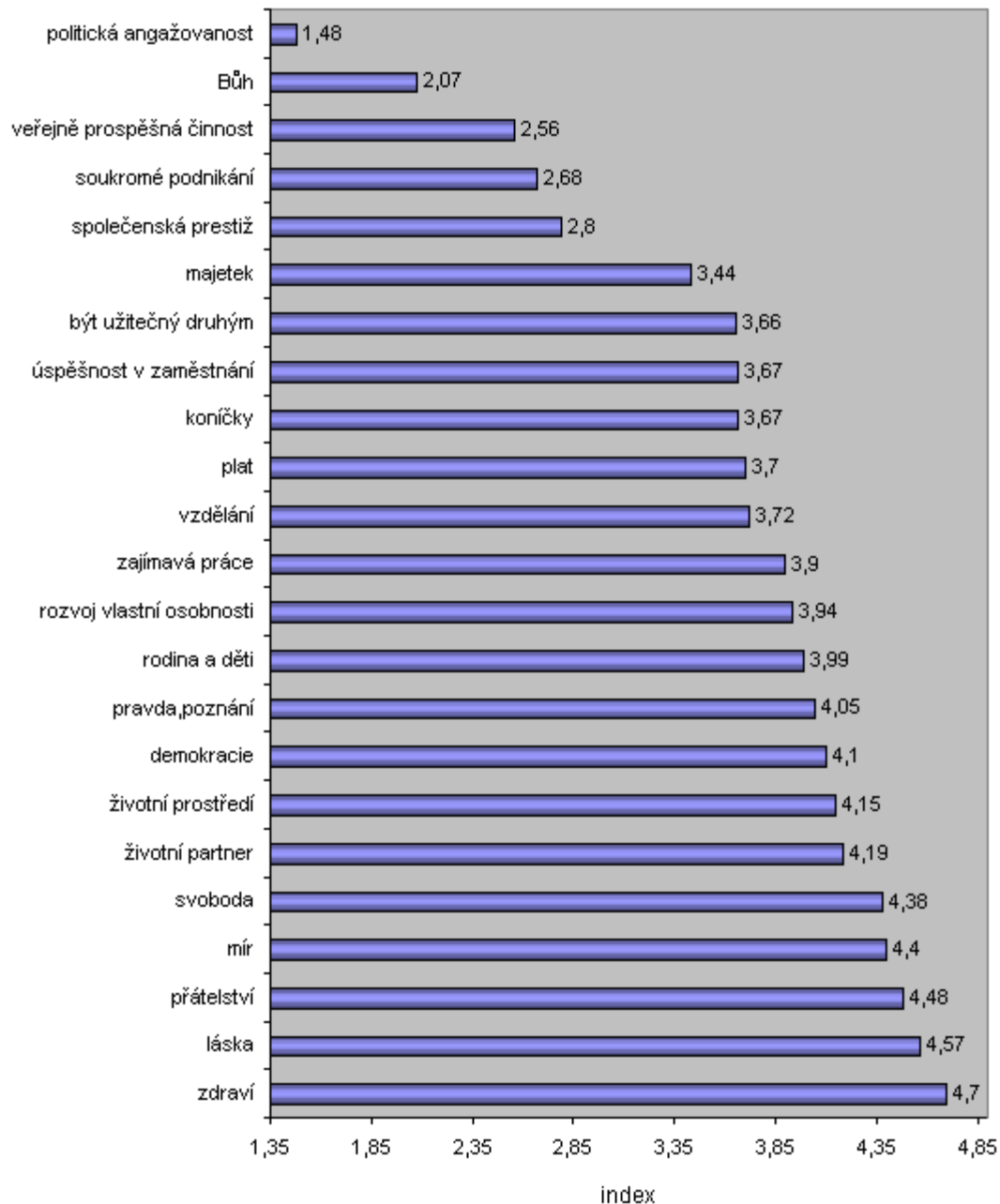
motivvy

(impulz (vnitřní) x incentív (vnější))

- potřeby (Maslow)
 - biologické
 - sociální
 - kulturní
 - psychické
 - estetické
- zájmy
- ideály
- hodnoty
- zvyk
- cíl
- pud

Preference hodnot mládeže

ve věku 15 - 18 let v roce 1997

vlastnosti osobnosti

- **postoje**: vyjádření na škále

rozhodně ano

rozhodně ne

- centrální (pro osobnost podstatné)
- periferní (méně subj. významné)

POSTOJ → MOTIVACE → CHOVÁNÍ

vlastnosti osobnosti

svědomí

nejvyšší autoregulační moment ve struktuře osobnosti

**soustava poznatků,
vědomostí, praktických
dovedností a zkušeností**

- **jistý stupeň osvojení všeobecných teoretických vědomostí a vysoký stupeň vzdělání v rámci vlastní specializace**
- **vysoká úroveň praktických dovedností ve vlastním oboru a vědomostí všeobecně pedagogických:** (vzhledem k výši nároků na praktické dovednosti učitele je nezbytné systematické udržování funkční zdatnosti vlastního organismu ...)
- **didaktické předpoklady:**
 - stručně a jasně vysvětlit novou činnost
 - umět v nové činnosti selektovat problém a ten pak objasnit
 - volit efektivní metodické řady nácviku
 - vhodně motivovat, ...
- **percepční schopnosti učitele:**
 - poznat vnitřní svět žáka
 - analyzovat problémové oblasti učení
 - paměťové dispozice učitele
- **výrazové a komunikativní schopnosti:**
 - jazyk (řeč), tj. hlasitost, artikulace, tempo, výrazovost, adekvátnost
 - mimika, gestikulace, pantomimika a pohledy
 - domluvené signály: (tlesknutí, písknutí atd.)
 - vlastní vzhled
- **řídící a organizační předpoklady:** mají přímý vliv na efektivitu vyučování (důležitá je vlastní příprava na vyučovací jednotku)
- **akademické schopnosti:** (samovzdělávání, experimentování, publikování, přednášení atd.)

TYPOLOGIE OSOBNOSTI UČITELE

(dle Caselmanna)

- **logotrop**
 - filozoficky orientovaný
 - odborně vědecky orientovaný
- **paidotrop**
 - individuálně psychol. orientovaný
 - všeobecně psychol. orientovaný
- **autoritativní typ učitele**
- **sociální typ učitele**
- **vědecko-systematický typ učitele**
- **umělecký typ učitele**
- **praktický typ učitele**

VYUČOVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI UČITELE TV

Činnost učitele tělesné výchovy

- **iniciační činnost**
- **řídící činnost**
- **výchovná činnost**
- **organizační činnost**
- **diagnostická činnost**
- **pozorování**
- **analyticko-syntetické činnosti**
- **předcvičování**
- **záchrana a pomoc**

Spektrum didaktických stylů

- styl příkazový
- styl praktický
- styl reciproční
- styl se sebehodnocením
- styl s nabídkou
- styl s řízeným objevováním
- styl se samostatným objevováním
- styl s autonomním rozhodováním žáka o učivu
- styl s autonomním rozhodováním žáka o stylu

základní školy ↔ soutěživý sportovní model

Vyučovací postupy

- komplexní
- analyticko-syntetický
- synteticko-analytický

Didaktické zásady

J.A.Komenský *Didactica magna* (29 zásad)

- zásada uvědomělosti a aktivity
- zásada názornosti
- zásada postupnosti
- zásada soustavnosti
- zásada přiměřenosti
- zásada trvalosti
- zásada spojení teorie s praxí

zásada uvědomělosti a aktivity

- Vnitřní zájem cvičence, uvědomění si podstaty a záměru prováděných činností
- *(žák rozumí tomu čemu se učí, zná cíl a smysl učební činnosti)*

zásada názornosti

- Vzájemné propojení informačních zdrojů k vytvoření pohybové představy (ukázky...)
- *Názornost je prostředkem nikoliv cílem!!*

zásada postupnosti

- od jednoduchého k složitému,
- od blízkého ke vzdálenému,
- od konkrétního k abstraktnímu,
- od obecného k zvláštnímu.

zásada soustavnosti, systematičnosti a cílevědomosti

- Promyšlené (logické, systematické) a cílevědomé řazení učiva
- *(znalost cíle je nejúčinnější motivační prostředek)*

zásada přiměřenosti

- Nutno zohlednit věk, zdravotní stav, pohybovou zkušenost, vstupní úroveň pohybových schopností a dovedností.
- *(čím mladší žáci tím pestřejší formy výuky, kratší vyučování, konkrétnější učivo)*

zásada trvalosti

- Upevnění (pochopení) učiva, budování předpokladů k aplikaci učiva v aktuálních podmínkách (pohybová paměť)

Zásada spojení teorie s praxí

- Spojení teoretické (informační) roviny s praktickou (činnostní) rovinou

Posloupnost vyučovacích metod

motivační

expoziční

fixační

diagnostické